אגרות הראי"ה - כרך ד' - אגרת ארנד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ז' מרחשון תרפ"ה - ניו יורק
נמען: הרב חיים הירשנזון, רב הובוקן

תודה על חידושיו למסכת הוריות. הרב קוק חולק על דבריו שאחרי החטא אין מצות תוכחה אלא לגדולי הדור: לפי הרמב"ם (הלכות דעות ו ז) עיקר התוכחה אחרי החטא, והיא לכל ישראל; וכך מתמרמר ה'יערות דבש'. הסוגיה בערכין טז ('תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה') נוגעת רק לאופן התוכחה.

עיקרי הדברים

- תודה על הספר.
- תוכחה - מצוה לכל ישראל.
- ערכין טז.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. ז' מ"ח[2] פ"ה נ"י[3]

שלו'[4] וברכה לכ'[5] י"נ[6] הרב הגאון המובהק אוצר תורה ומדע ויראת ד' טהורה סוע"ה[7] מוהר"ר[8] חיים הירשענזאהן שליט"א[9],

האבד"ק[10] היבאקען ונונמון תי.והסביבה יצ"ו[11] אחדשה"ט[12] באה"ר[13], יקבל אדני הרב כתר"ה[14] שליט"א את תודתי על ספרו היקר חדושי הכת"ה[15] למס' הוריות. ואם טרידנא טובא בעמדי בעז"ה[16] בפרק הנסיעה לשוב לאה"ק[17] ברחמי שמים, מידי העיפותי עיני בו ראיתי אור גדול בכמה מקומות, ביחוד במסכתא זו העמומה לעוסקים בה מפני זרות הסגנון.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 מ"ח - מרחשון
3 נ"י - נוא יורק (ניו יורק)
4 שלו' - שלום
5 לכ' - לכבוד
6 י"נ - ידיד נפשי
7 סוע"ה - סיני ועוקר הרים
8 מוהר"ר - מורנו הרב רבי
9 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10 האבד"ק - האב בית דין קהילת
11 יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
12 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
13 באה"ר - באהבה רבה
14 כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
15 הכת"ה - הכבוד תורתו הרמה
16 בעז"ה - בעזרת השם
17 לאה"ק - לארץ הקודש

תחזקנה ידיו ויגדיל תורה ויאדירה, ולחבת ד"ק[18] לא אמנע להעיר כמה שראיתי בדבריו סי'[19] מ"ב שכתב מר בפשיטות שאחרי החטא אין מצות תוכחה, כ"א[20] לגדולי הדור ולא לכ"א, לא כן למדו אותנו רבותינו, כד' הרמב"ם[21] ה' דעות פ"ו ה"ז[22], וכל המקורות השייכים לזה, כולם כאחד מורים דעיקר מצותה של תוכחה היא אחר החטא, והיא ככל מצוות התורה המסורה לכל ישראל. ובס' יערות דבש ראיתי זה זמן רב שמתמרמר על הטעות שטועים בע"ב, לומר שמצות תוכחה היא רק לגדולים ורבנים, ואין לו שום מקור לומר באופן אחר, זולת שהסוגיא דערכין ט"ז, תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה הי מינייהו עדיפא, משמע קצת כד' כ"ג[23], דאם היא ככל מצות התורה שחיובן על כל ישראל, איך יעלה על הדעת לפטור מצוה משום ענוה, אבל כבר עמנו לפרש סוגיא זו כל המעיינים הישרים, ומטו לה מדהתוס' שם, דנפ"מ[24] רק באיזה אופן תהי'[25] התוכחה ולא בבטול מצוה זו לגמרי משום אחד מישראל, והדברים צריכין תלמוד.

והנני בזה חותם בברכת אה"ר[26] כנה"ר[27] ונפש ידי"ע[28] דוש"ת[29] מלונ"ח[30].

אברהם יצחק הכהן קוק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

18 ד"ק - דברי קדשו
19 סי' - סימן
20 כ"א - כי אם
21 הרמב"ם - רבי משה בן מימון
22 ה"ז - הרי זה
23 כ"ג - כבוד גאונו
24 דנפ"מ - דנפקא מינה
25 תהי' - תהיה
26 אה"ר - אהבה רבה
27 כנה"ר - כנפשו הרמה
28 ידי"ע - ידידו עוז
29 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
30 מלונ"ח - מצפה לנחמת ציון